

POHLEDNICE BOŽSKÉHO SRDCE PÁNĚ SE SV. MARKETOU.
2 druhy po 40 hal.

ŽIVOT SV. MARKETY KORTONSKÉ, veliké kajčnice III. ř. sv.
Františka, s 5 ilustr. Cena Kč 3.—

ŽIVOT SV. GABRIELA POSSENTI, studenta z řádu passionistů,
divotvůrce a světce nejnovější doby, se 7 ilustracemi.
Cena Kč 10.—

DEVÍTIDENNÍ POBOŽNOST K SV. GABRIELOVI POSSENTI
se stručným životopisem. Cena Kč 1.20

OBRÁZKY SV. GABRIELA POSSENTI. Cena 40 hal.

ŽIVOT SLUŽEBNICE BOŽÍ GEMMY GALGANI, dílo uchvacující
mystikou; s 10 ilustracemi. Cena Kč 16.—

SVATÁ HODINA GEMMY GALGANI. Dojemná pobožnost k utr-
pení Páně, jak ji sám této služebnici své nařídil. Cena Kč 2.—

ŽIVOT CTIH. SLUŽEBNICE BOŽÍ BENIGNY KONSOLATY
FERREROVÉ z řádu salesiánek, zvláštní důvěrnice Božského
Srdce Ježíšova z doby nejnovější. Cena Kč 7.—

PRŮVODCE (VADEMECUM) DUŠÍ BOHŮ ZASVĚCENÝCH.
Výňatky z rozmluv Spasitelových se ctih. Benignou Konsolatou
a případné modlitby. Cena Kč 6.—

ŽIVOT SESTRY M. M. CHAMBONOVÉ, salesiánky (1844—1907),
kterou vyznamenal Božský Spasitel dojemnými sděleními
o svých svatých ranách. Cena Kč 5.—

POBOŽNOST K SV. RANÁM PÁNĚ; dojemná, hojnými odpustky
obdařená pobožnost k sv. ranám Páně. Cena 40 hal.

POBOŽNOST K MATCE BOŽÍ BOLESTNÉ. Cena Kč 5.—

ŽIVOT SV. JANA KŘTITELE VIANEYE, faráře arského. Překlad
čtrnáctého vydání francouzského, které napsal příbuzný světec
Josef Vianey. Cena Kč 15.—

P. E M I L I A N S O U K U P O. P.

S V A T Ě
D Ě T S T V Í



VYDALY ŠKOLSKÉ SESTRY O. S. F.

PRAHA-VINOHRADY, KORUNNÍ 4

1931

ŠKOLSKÉ SESTRY O. S. F.
V PRAZE - VINOHRADĚCH,
KORUNNÍ TŘÍDA 4,
VYDALY:

DĚJINY DUŠE SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY, francouzské karmelitky. Je to vlastní, velmi zajímavý a poučný životopis, psaný na rozkaz představených. Překlad nejnovějšího vydání v bohaté úpravě s ilustracemi. Cena Kč 26.—

KVĚT ZE ZAHRAD XIX. VĚKU. Sv. Terezie Ježíškova. Stručný životopis této světice s 12 ilustracemi. Cena Kč 4.—

NEÚHLEDNÉ CTNOSTI. Cesta sv. Terezie z Lisieux. Sepsal P. Roberti. Cenné dílko asketické literatury pro každého. Cena Kč 10.—

NÁSLEDUJTE MNE! Vážná naučení o světici z Lisieux. Napsal P. Matouš Crawley-Boewey SS. C. C. Vhodné doplnění „Dějin duše“. Cena Kč 3.—

POSLEDNÍ SLOVA SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY. Krátká naučení, sebraná rodnými jejími sestrami z rozmluv před smrtí. Cena Kč 10.—

„DEŠŤ RŮŽÍ“, časopis věnovaný úctě sv. Terezie Ježíškovy a blah. Anežky České, bohatě vypravený. Vychází čtvrtletně; předplatné ročně Kč 15.—

MEŠNÍ MODLITBY KE CTI SV. TEREZIE Z LISIEUX, církevně schválené s novénou k této světici a j. Cena Kč 2.—

DEVÍTIDENNÍ POBOŽNOST K SV. TEREZII JEŽÍŠKOVĚ. Cena 20 hal.

LITANIE K SV. TEREZII JEŽÍŠKOVĚ. Cena 20 hal.

SERIE 12 UMĚLECKÝCH POHLEDNIC SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY. Cena Kč 10.—



*Tvé Dětství zazpívalo píseň novou Pánu:
kříž v růžích „cestičkou“ že vede v nebes bránu.*

P. EMILIAN SOUKUP O. P.

SVAŤĚ
DĚTSŤVÍ

1 9 3 2

VYDALY ŠKOLSKÉ SESTRY O. S. F.

PRAHA-VINOHRAKY

KORUNNÍ 4

NIHIL OBSTAT

Olomucii, die 10. Augusti, 1931

FR. METHODIUS HABÁŇ, O. P.
censor ex offio

IMPRIMATUR

Pragae, die 12. Augusti, 1931

Reg, fol. 185

FR. VENCESLAUS M. BUBENÍK, O. P.
Prior Provincialis

IMPRIMATUR Nr. 15133

Olomucii, die 22. Augusti, 1931

JOSEPHUS VYVLEČKA,
Praeses a. e. Consistorii

*Svatá Terezie Ježíšková
oroduj za nás, abychom pochopili,
že Tvoje cesta je budována proti
úsilí tohoto století, jež ubíjí
dětství duše.*

I.

CESTA MALÝCH.

Když s naprostou jasností poznala své poslání a sama na sobě je vyzkoušela s tak zázračně Bohem potvrzeným výsledkem, prohlásila světice ono tolikrát opakované slovo: „Cesta, které chci vyučovati duše, je cesta duchovního dětství, cesta důvěry a naprosté odevzdanosti. Chci jim naznačiti malé prostředky, které se u mne dokonale osvědčily, říci jim, že v pozemském životě je třeba konati jen jedno, totiž dávatí Ježíši květy malých obětí.“

Právě tato zdánlivě jednoduchá a odedávna známá slova jsou zjevením pro novou dobu a jejího nového člověka. Ukáže to krátká úvaha.

Francouzský myslitel Pascal praví,

že je dvojitá nekonečnost. Nekonečnost velikosti, jež obsahuje provádění velikých činů, nekonečnost malosti, jež napíná všechny síly na ovládnutí malých záležitostí. Obě tyto nekonečnosti jsou v Bohu, jeho nekonečná moc a svatost se jeví i v zázračných dílech i v nejmenší maličkosti. A protože cesta k Bohu jest následování Boží nekonečnosti, jest jasno, že k Bohu lze jíti obojí cestou, že obojí vede ke svatosti života.

Po příkladu života světice z Lisieux je nám to zcela jasné. Ale nebylo tomu tak dosud. Kdo zná cesty duší, směřujících ke svatosti života, ví, že je jim jako samozřejmou myšlenka, že je třeba buď jíti do kláštera, nebo si zařídit jakýsi klášterní život v malém, pokud možno věrným užitím pomůcek, jakých se užívá v klášteře. Tyto pomůcky patřily na onu první cestu, řekně-

me cestu velikosti. Myšlenka klášterů vyrostla na východě. Východ miluje velké gesto, i v náboženství. Mnišství bylo gestem velikosti pro dosažení podobnosti s velkým Bohem podle tak chápaného slova Písma: Buďte dokonalí, jako jest dokonalý váš nebeský Otec. Veliké byly prostředky k tomu cíli: poušť skutečná nebo umělá, odvážné podrobování těla hotovými mučícími soustavami a soupravami, posty, odvážné, se svatou násilností prováděné povznášení ducha předlouhými modlitbami vnějšími a vnitřními. To gesto přešlo s myšlenkou mnišství ovšem i na západ a drželo se tak houževnatě, že mu nakonec podlehla i nová myšlenka svatého Františka Assiského a záhy byli zcela v mnišských zvyklostech synové světce, jenž na hromadu naházel v klášteřích obvyklá mučidla těla a „s veselou myslí je spálil“.

Když Terezie přestoupila práh Karmelu v Lisieux, octla se v takovém okolí. Ačkoli dosud šla svou cestou zcela odlišnou, v pokoře novicky chtěla se podrobiti této cestě a jako všichni světci před ní, jala se konati veliké gesto cesty k Bohu, ještě větší, než bylo přesně předepsáno. Ale její duch měl jiné poslání. Proto ji Bůh jednak nemocí z příliš dlouhého nošení ostnatého křížku, a hlavně vnitřním světlem, uvedl zpět na cestu, kterou šla od svého mládí, na cestu malé nekonečnosti. Pochopila přednost *duchovního* bojování před soustavami zevnějšími. Příznačný je tu jeden její výrok: „Z těch učených knih mne bolí hlava; myslívám si, kdyby jen tato cesta vedla do nebe, že bych se tam nikdy nedostala.“ Byly to knihy psané pod vlivem cesty velikosti, hluboce prožitých a promyšlených soustav na základě

dosavadních návodů o svatosti a cestě k ní. Bojovala na *duchovním* bojišti a na něm našla totéž, co dosud se hledalo soustavami starými; „pokoj, pokoru jsem našla v tomto skrytém boji, v němž přirozenost ničeho nezískává pro sebe“. Našla tedy svou malou cestou základy svatosti, na nichž vždy svatost musí býti vybudována a k jejich získání, jaksi rychlému, směřovalo veliké gesto dosavadní.

Tak se jeví svatá Terezie Ježíškova skutečnou velikou reformátorkou asketismu. A její reforma je dílem Boží prozřetelnosti a nesmírnou útěchou pro křesťana, žijícího v době překotnosti samých maličkostí. Proč bychom to neřekli upřímně, že moderní člověk, i křesťan, i poctivý křesťan nemá již toho smyslu pro ono veliké gesto cesty za Bohem, jak k nám přišlo z východu a jaký měla stará, silná,

v poměrném klidu žijící pokolení? Vždyť to není naší vinou, že nejsme obry a že denní život člověka prostě pohlcuje. A když se nám řekne pak: Buďte dokonalí . . . a když nevíme jiné cesty k tomu, nežli cestu velikosti, kdo by nám zazlíval, kdybychom skoro podleli onomu názoru, který skutečně v theologických školách také vyrostl, že dokonalost jest povolání jen pro některé duše a ne pro každého? Život a nauka svaté Terezie Ježíškovy je však skvělým potvrzením názoru původně hájeného, že k dokonalosti jest povolán každý křesťan a že se jím také může státi a že dosti milosti je k tomu dáno každému.

Světice z Lisieux našla prameny této milosti. Ona stala se svatou v Karmelu, ale nikoliv přesně skrze Karmel. Stala se svatou na té cestě, kterou šla od dětství, která byla jaksí

přerušena první dobou v Karmelu, ale ke které se světice zase vrátila. Ten pramen milosti je nejstručněji v jejím heslu, kdysi tak formulovaném: žádnou mezeru, žádnou roztržitost. Smysl tohoto hesla by se dal vyjádřit tak: Stvořitel bez mezery a bez roztržitosti tvořil i ty nejmenší všednosti, aby hlásaly jeho čest a slávu, by vedly člověka k lásce k němu; a stejně hledí i na ty nejmenší všednosti našeho života, provází je svou činností bez mezery, provází je bez roztržitosti přáním, aby hlásaly jeho čest a byly projevem lásky k němu. Tvor, chápe tuto Boží myšlenku, snaží se ji uskutečnit. Snaží se všednosti a všechny povinnosti denního života učiniti písní o lásce člověka k Bohu, o lásce, která chápe myšlenku Boží.

Tím jsme u důvodu, proč svatá Terezie tuto *svou* cestu nazvala cestou

dětství, cestou malých, nebo malou cestou. Nazvala ji cestou dětství proto, že tu člověk nejvíce projevuje svou rodovou příslušnost k Bohu, jako dítě chápe a snaží se uskutečnit životní myšlenku svého otce. Za druhé proto, že tato cesta není možná, není-li v duši opravdová, *dětská* láska k Bohu *Otcí*. Láska, které světice dala jméno důvěry a naprosté odevzdanosti; jako dítě v rodině pracuje i nejmenší práce, nedbajíc, co koná a jaký to bude mítí výsledek, jen když pracuje přesně podle přání otcova a v lásce k němu. Snad za třetí i proto, že tak se může státí svatým i dítě svými malými dětskými prostředky. Malé jsou prostředky, ale veliká jest láska. Je to cesta malých nebo cesta malosti, protože se neukazují na venek docela žádné velikosti náboženské, žádné mimořádnosti, lidé jdoucí touto cestou se zdají docela

malými, všedními křesťany, kteří na pohled žijí jen svým lidským a obyčejným křesťanským povinností.

Do malosti je člověk nové doby zcela ponořen, chtěj nechtěj. Pro něho je proto cesta svatou Terezií Ježíškovou ukázaná skutečným zjevením s nebe daným a s nebe zázraky potvrzeným. Svatá Terezie nazvala obsah takové cesty „malými oběťmi“. To je prakticky vyjádřená teorie. K Bohu se jde jen „oběťmi“, protože k Bohu jít znamená ve všem hledati jiskerku Boží a jí dáti vzplanouti, ačkoli by chtěla vše svým ohníčkem pohltiti jiskerka lidská. Tlumiti jiskerku lidskou vždycky jest oběť v pravém smyslu toho slova. A to se může dít bez výjimky všude a vždycky. Nemůže více nikdo říci, že nemá času, že nemá možnosti zdokonalovati svou duši. Má těch příležitostí právě tolik, kolik má kaž-

dého dne povinností, prací, bolestí atd.

Ovšem se nikdo nestane rázem mistrem, tisíce a potom ještě sta maličností zůstane nezužitkovaných. Ale cvik dělá mistra, cvik ukazuje vždy znova a vždy podrobněji. Napřed v jedné záležitosti usilujeme dopomoci k nadvládě jiskerce Boží, pak přibere druhou, právě tak, jako šla Terezie od svého dětství.

Malé nicoty učinily ji velikou — poznamenává její životopisec. A papež Pius XI. prohlásil, že bude obnovena lidská společnost, až půjde touto cestou co nejvíce duší.

II.

MODLITBA MALÝCH

Zkušeností věků se stala nepochybnou zásada: jaká modlitba, takový křesťanský život. Čemu obyčejně říkáme modlitba, jest jen jedna z cest k opravdové modlitbě, totiž ke spojení duše s Bohem. Křesťanský život, duchovní život je vlastně stálou modlitbou, protože duše stále má býti nějak ve spojení s Bohem. Na cestě malých je tedy životní důležitosti modlitba cestě přiměřená.

Pan Martin říkal své nejmladší dceři od malička „Moje královnička“. Byl tím naznačen zvláštní ráz Tereziin, naprosto odlišný od ostatních členů rodiny. Nebyla jen v tom smyslu královničkou, že byla nejmladší, miláč-

kem, nýbrž hlavně, že jako všichni geniové předběhla svou dobu a jevila se takovou duchem, jak se vyvinula duše moderního lidstva až asi za padesát let. Jako královnička šla svou zvláštní cestou neodvislosti od dosavadních pravidel, brala cíl útokem nadšeného hrdinství.

Ve svém útlém dětství vztahuje ruce po práci duší dospělých a svým způsobem ji koná jako oni. Řekli bychom, že přes pravidla jde za svým cílem. Obšírná a podrobně vypracovaná pravidla nebyla její zálibou ani cestou. Ve škole, ač neobyčejně bystrá, neměla vynikajícího smyslu pro pravidla gramatiky, pro početní vzorce, pro učení zpaměti. Ve škole na ni žalovávaly spolužačky, že je při školní mši svaté stále roztržitá, že se nemodlí z knihy a podle udaného návodu nesleduje jednotlivé části mše svaté — ač-

koli nebyla žádná z nich tak ponořena v modlitbu jako ona. V klášteře se velmi ráda modlila církevní hodinky, ale praví: „Mohu říci, že církevní hodinky jsou moje štěstí a zároveň muka; velice toužím nedělati chyb, ale přes největší úsilí se mi to málokdy podaří.“ Orel nemohl býti v kleci.

Tereziin svéráz na rozdíl od celé rodiny a jejího okolí byl dílem Božím, ukazujícím cestu novému pokolení, stejně se lišícímu od starého. Šestnácté a sedmnácté století bylo nazváno většinou geometrickým, dobou, která duševní život uváděla do přesných obrazců, do důmyslně promyšlených vzorců a návodů. Svatí Ignác a František Saleský geniálně tohoto ducha upoutali k náboženskému životu důmyslnými, tomu duchu vyhovujícími „obrazci“, návody k modlitbě ducha. Ohniskem a pramenem této modlitby

ducha je rozjímání, zaměstnávání ducha myšlenkami o Bohu. Pravidelné a účelné zaměstnávání ducha v tomto smyslu upevní v duši spojení s Bohem, jež je cílem našeho života. Terezie znala tyto návody, vážila si jich—ale nemohla jich potřebovati, protože měla ukázati cestu novému pokolení, které je již jiného ducha a nemá vrozené záliby pro dosavadní způsoby. Obojí chce dosáhnouti téhož, totiž co nejužšího a co nejméně přerušovaného spojení duše s Bohem. Cesta upravená dávno před Terezií Ježíškovou šla soustavou předběžných úkonů vzpomínek, rozumu a vůle, přípravou na rozjímání, předehraní rozjímání, úkony paměti, rozumu, vůle; rozeznávala kontemplaci, to jest rozbor náboženských pravd pomocí obraznosti, a rozjímání ve vlastním smyslu, které pracuje rozumem a vůlí. Těchto návodů

k modlitbě nikdo neodsuzuje, ani svě-
tice Terezie Ježíškova jich neodsuzo-
vala. Zнала je, ale Bůh ji vedl jako vzor
pro člověka nových dob a proto mu-
sela ukázati jinou cestu k modlitbě,
zcela jednoduchou, jako moderní člo-
věk ve všem usiluje o jednoduchost,
i v cestě k Bohu modlitbou. Vedle do-
savadního návodu, plynoucího z „ve-
líkého gesta“, měla býti ukázána
„modlitba malých“, kteří nemohou
přijíti na chuť dosavadním návodům a
způsobům a přece chtějí dosáhnouti
spojení s Bohem a je pěstovati. Mod-
litba jednoduchá, krásná, účinná, jako
dětská duše.

Terezie hledala spojení s Bohem od
malička. Spojení dosáhla v míře, kte-
rou si jiní osvojili teprve dlouhým
soustavným cvikem. Již v útlém dět-
ství se modlila jako tito vycvičení do-
spělí a dětské, totiž své malé pomůcky

k tomu podržela až do své smrti. Terezičce nebyla ani dvě leta, když matka o ní dosvědčila: „Modlí se jako andělíček.“ A otec vypravuje, že ji velmi často dávali odříkávati básničku: „Plavovlasé děťátko, kde asi je Pán Bůh? Je všude, v celém světě a tam nahoře, v blankytu nebeském.“ Terezička ukazovala, jak dokonale má tu básničku promyšlenu a procítěnu. Pětiletou Terezičku brával otec s sebou na rybaření. Dítě se schoulilo do vysoké trávy, a: „Mé myšlenky pak šly hluboko, má duše se nořila do skutečné modlitby. Naslouchala jsem vzdálenému hluku, šumění větru. Leckdy mi vítr přinesl několik přerývaných zvuků vojenské hudby, jež vroucně zmelancholily mé srdce. Země se mi zdála vyhnanstvím, snila jsem o nebi.“ Osmiletá prosí sestru, aby s ní denně věnovala půl hodiny „rozjímání“, ač nevěděla,

co je věc, které velcí říkají rozjímání. Devítiletá vyznává, že se uchyluje do samoty a že tam „přemýšlí“. Později o tom napsala: „Dnes vím, že jsem tehdy konala skutečnou modlitbu, při níž božský Mistr jemně vyučoval mou duši.“ Uměla se takto modliti již v dětském věku; její „přemýšlení“ bylo již tak hluboké, že jednou na ulici v zamýšlení modlitby vrazila hlavičkou do košů pečiva před pekařovým krámem vyložených. Tak vychovaná duše musela ohnivě toužiti po svatém přijímání, tušíc v něm vyvrcholení pozemského spojení s tím, o němž snila a přemýšlela.

Ta touha zůstala její touhou základní po celý další život. Vlastně je v té touze celé tajemství její modlitby malých. Nerada se učila zpaměti, ale knihu Následování Krista uměla doslova, a kdykoli jí přečetli náhodou otevřené mís-

to, ihned bez rozpaků pokračovala zpaměti. Když z povinnosti pročetla odborné knihy duchovního čtení, odložila je a více se k nim nevrátila. Její knihou zůstalo evangelium; v něm stále četla o svém Ježíši, o něm vyznala, že jest jedinou stravou její duše.

Co je tedy „modlitba malých“? Jaká je cesta k ní? Popis modlitby malých jest obsažen ve dvojím výroku světice: „Nemohu v knihách hledati krásné modlitby. Jsou sice jedna krásnější než druhá, ale nemohouc je odříkávati všechny a nevědouc, které vybrati, jednám jako malé děti, které neumějí čísti: prostince říkám Pánu Bohu, *co mu chci říci* a on mi vždycky rozumí.“ „Ach, jaký bych byla chudák, kdybych měla přečtené všechny tyto knihy (v jedné knihovně). Ztratila bych tolik drahého času, ve kterém bych prostě mohla milovati dobrého Boha.“

Říci Pánu Bohu, co mu chceme říci. Toť vše. Není třeba jiného, leč *chtíti* Pánu Bohu něco říci. Víme, co je Pán Bůh a co jsme my. Každou chvíli to cítíme nějak, co jsme ve svém poměru k Bohu, ke svým povinnostem, ke svým bolestem, ke svému okolí. Co bychom chtěli říci nejlepšímu člověku od nás milovanému a nás milujícímu v těchto všech okolnostech? Toť modlitba malých: Říkati Pánu Bohu, co mu chce říci duše, vědouce, že miluje a je milována, postavená do práce a boje a zevnějšího odloučení.

* Takovou modlitbu potřebuje člověk nové doby. Modlitbu jednoduchou, vždy pohotovou, již nemůže zabrániti žádná zevnější překážka, modlitbu dokonale individuální. Je to modlitba, ke které se snažili vésti všichni duchovní vůdcové všech věků, modlitba, která je nejvlastnější řečí milujícího srdce.

Již svatý Augustin vyslovil myšlenku, že všechny návody a pomůcky k modlitbě mají jediný účel: rozehráti srdce láskou. A důtklivě napomíná duši, aby ihned knihu odložila, jakmile pocítí teplo v srdci, srdce ať pak mluví samo svou vlastní řečí.

Že pak jsme málo uctiví k Boží Velebnosti? Řeč milujícího srdce nemůže býti nikdy neuctivá. I svatá Terezie Ježíškova praví: „V lásce k Bohu užívám i nejroztodivnějších nápadů, které mi přijdou na mysl.“ Vždyť Bůh chce od nás lásku. Kdo je velmi uctivý k Pánu Bohu, měl by se zpytovat, zda má také lásku tak velikou, a snad by shledal, že převelikou uctivostí se nevědomky snaží zakrýti nedostatek vroucí lásky.

! Láska jest i jediná cesta k modlitbě malých. Francouzský učenec, jenž hluboce promyslel theologicky život svě-

tice z Lisieux, krátce charakterisoval její život tak: neutuchající snaha po trvalém přijímání Boha. Neutuchající snaha po nejužším spojení s Bohem, jež je na zemi vyjádřeno Eucharistií. Týž theolog naznačuje, že asi mají pravdu, kdo z některých poznámek světice usuzují, že na sklonku jejího života jí byla dopřána ustavičná *svátostná* přítomnost Syna Božího. Vlastní řeč a úsilí lásky lidského srdce nemá jiného obsahu, leč sjednocení. Toto úsilí pak u vzdálených působí nepřetržitou přítomnost u milovaného, přítomnost myšlenkami, řečí srdce do dálky, toužením a voláním.

Více není třeba říci, bychom pochopili, že láska jest jedinou cestou k modlitbě malých, i jak je touto cestou. Snad by se ještě mělo říci, kde je cesta k lásce? Ať odpoví svatý apoštol Pavel: Mluvím k těm, kteří znají zákon...

Byli jste usmrceni zákonu (starému) skrze tělo Kristovo, abyste se oddali jinému, tomu, jenž vstal z mrtvých, abychom přinášeli užitek Bohu. (Řím. 7, 1.)

Když sv. Terezií Ježíškovu ustanovili pomocnou novicmistrovou, modlila se tuto modlitbu malých: „Aniž bych opustila tvou náruč, aniž bych jen hlavu od Tebe odklonila, budu těm mladým duším novicetek rozdávat tvé poklady.“

To je vrchol a požehnaný výsledek.

III.

SVATÁ VŠEDNOST MALÝCH.

„Když myslím na svatou Rodinu, ráda si představuji zcela obyčejný život, nikoli plný zázraků, jak se vypravuje nebo předpokládá . . . Na příklad, když se vypravuje, že Ježíšek vytvořil z hlíny ptáčky, dechl na ně a dal jim život. Ne, Ježíšek nedělal takových zbytečných zázraků . . . Pročpak se také zázrakem nedal přenést do Egypta? . . . Ale ne, v jejich životě bylo všechno jako v našem.“ Zamysleme se nad těmi slovy a vidíme novou zásadu reformátorky duchovního života, kterou s takovou zálibou pěstovala a zdůrazňovala.

Život svaté Terezie Ježíškovy byl veden duchem naznačeným na začát-

ku. Nebylo v něm nic z toho, co čteme v životě slavných svatých. Nebylo nápadných způsobů ani činů ani zázraků. Když pak světice přesně si uvědomila svou zvláštní cestu, naznačila to nejednou. „Oběti chci, nikoli vytržení.“ „Nechci nic neobyčejného, aby malé duše mi nezáviděly.“ „Četba mého životopisu prospěje všem duším kromě těch, které jsou na mimořádných cestách.“

Je v tom nový rozdíl světice z Lisieux od dosavadních slavných světců. Rozdíl tak pronikavý, že se v jejím klášteře ozvalo i slovo o ní, že nemá nadpřirozeného ducha. Neviděly takové duše na Terezii toho, co byly zvyklé spojovati s pojmem svatosti, zevně nápadného a mimořádného počínání. Žila život přesně podle karmelské řehole, tak přesný, že jedna její novicka prohlásila: „Pozorovala jsem

ji všude, abych shledala nějakou chybu na ní, ale marně.“ Kdo ji pozoroval, viděl spořádanou řeholnici, která nekoná nic jiného, než co koná každá jiná sestra, ale to konala do poslední písmenky přesně. Byla to všednost, ale svatá všednost.

Svatost Terezie Ježíškovy nebyla sensační svatostí. Jedné sestře, která pochopila tuto svatou všednost, nebo svatost této všednosti, uklouzl kdysi povzdech: Ach, škoda, že nikdy nebude poznána tato svatost. — Proto však to nebyla svatost lehce nabytá. Světice sama kdysi pravila na sklonku svého života, že své zkušenosti v duchovním životě „draho zaplatila“. Konala jen všední úkony, tak, jak jsou pro každou řeholnici předepsány řeholí, ale též důsledně tento všední život naplnila svatostí, ke které řeholní předpisy chtějí vésti; naplnila konání

jich nepovolnou přesností a nejdokonalější láskou k Bohu, jaké pro tu chvíli byla její duše schopna. Tou cestou se stala hrdinkou svého pozemského úkolu, což je podstatným požadavkem svatosti. A stala se učitelkou nového pokolení tím, že dokázala svým životem pravdu sice starou, ale pozapomenutou pod vlivem „senzační“ svatosti: že totiž svatost podstatně záleží ve sjednocení duše s Bohem a v lásce k Bohu, se kterou konáme své životní, tedy všední povinnosti.

Dnes již se můžeme podívatí vedení Božské Prozřetelnosti, která chtěla postavit do bojů duší tuto novou světici, novou celým svým duchem. Zdá se nám, že rozumíme, proč byla Terezie po celý svůj život ve světě, v klášteře, od prvního dne svého života až do smrti každým krokem na očích

svým třem pokrevním sestrám. Neboť právě její sestry ji nejlépe pochopily a ve vyšetřování před svatořečením úzkostlivě opravovaly vše, co by byla přílišná úcta chtěla do jejího života vnést mimořádného. Proto také byla prohlášena za svatou tak brzo, aby legenda nemohla setřít s jejího obrazu právě to, čím ji vůle Boží chtěla mít pro moderního křesťana, její svatou všednost.

Badatelé v lidské duši nám toho tolik napovídali o normálnosti a úchylnosti, že se nám všechno mimořádné stává podezřelým z úchylnosti, i proti naší vůli. A když jsme dosud neviděli světce takového jako Terezii Ježíškovu, myslíme si, že nám je nemožno splnit příkaz Spasitele světa: *Budte svatí.* Mimořádnosti všechny mají svá veliká nebezpečí, nikde se duše tak snadno neklame, jako při chuti na

mimořádné nebo v domněnce o nutnosti mimořádného pro správný křesťanský život. Kdo má příležitost pozorovati snaživé duše, vidí pro to nezřídka smutné i komické ilustrace.

Náš Bůh není Bohem mimořádností, jest Bohem řádu, pravidelnosti. Proč Boží moudrost od věků připravila podrobnosti života a úkolů každé bytosti? Snad proto, by je potrápila, a až je bude chtít k sobě blíže přivínouti, by je odvedla na cestu docela jinou? Myslitel řekl: „Je všude plno dobra, jen je třeba poznati je. Aby se vystoupilo vysoko, je třeba sestoupiti docela nízko.“ Plány a přípravy Boží Prozřetelnosti jsou práce rozsévače, jenž nízko, to jest do nížin všedního života, nasele zrnka dobra. Ta zrnka má člověk svou usilovnou prací přivést k rozpuku, rozkvětu, zralosti plodů. Hřích je mimořádnost, totiž

úchylka od Boží vůle v povinnosti. A svatost je hrdinství řádu, pořádku, hrdinství v plnění plánů a úmyslu, které Bůh má, ukládaje nám povinnosti všedního života. Nic jiného od nás Bůh náš nechce, leč jen vyplnění tohoto pořádku. Kdo jej vyplní dokonale, stane se také duchovně dokonalým. Na světici z Lisieux nám to bylo důrazně i skvěle připomenuto. Svaté dětství křesťana v povinnosti životní, ať jest jakákoliv; dítě, konající Otcem uloženou práci, konající tuto práci s láskou a z lásky k Otci; malé duše, které zůstanou v nížinách svého všedního, neokázalého života, ale zůstanou tam se svým Otcem, se svým Bohem. V něm mají svého rádce i svého mistra a dozorce na správnost práce. Může býti pro nás obraz utěšenější?

Mluvili jsme o plánech Boží moudrosti. A když člověk začne takto chá-

pati svůj životní úkol a takto jej prováděti, začne žasnouti nad velikostí Boží moudrosti a nad hloubkou myšlenek Božích při rozdělování úkolů. Ukáže se totiž, že taková práce vyžaduje skutečného hrdinství, tedy, že najednou malé a všední se stalo velikým, že i nejvšednější život se stane životem plným nadzemské krásy. Proto svatá Terezie Ježíškova mluvila o „draho zaplacených zkušenostech“. Takový život totiž znamená domýšlení myšlenek Božích. Znamená promýšlení všech povinností ve světle moudrosti a vůle Boží, znamená poznati, co Bůh od nás chce jednotlivými povinnostmi. Uvésti pak toto poznání ve skutek, vždy, důsledně, všude . . . kdo by se odvážil říci, že to nedostačí, aby se člověk stal skutečně Bohu obětovaným? A neustále s Bohem spojeným? A každým krokem

Bohu projevujícím lásku, jakou žádal božský Spasitel, když pravil, že do jeho království vejde, to jest, že jeho vlivem požehnaným bude naplněn, kdo plní vůli Otce jeho?

Svatá všednost, všednost v Boha ponořená tak, jako u svaté Terezie Ježíškovy, je skvělá svatost. Ovšem, ukrytá v duši, ale zato tím bezpečnější, tím intimnější, tím hlubší a krásnější. I to Bůh jasně ukázal na světici z Lisieux. Svou svatou všedností se vyšínula na nejvyšší stupně duchovního života, její bytost byla proniknuta oním ohněm, o kterém zpíval svatý Jan od Kříže: „Ó libý žare, ó blažené poranění, ó štěstí nebe!“ Svata všednost sama vede k ohni lásky, vrcholu života všech světců, jejichž život byl vyplněn mimořádnými činy a cestami k tomuto cíli.

Do doby duchovních pokusů a vy-

nálezů, do doby znekonečnění všedních povinností postavila Boží moudrost svůj pomník v Terezii Ježíškově. Pomník, hlásající a žádající produševnění všeho všedního, schopnost každé všední povinnosti ke sjednocení s Bohem.

IV.

POKOJ MALÝCH.

Není mnoho lidí, kteří svůj život skutečně sami žijí. Snad většina lidí je nesena okolnostmi, hnána vírem vášně, spoutána zájmy, zmítána vlnobitím existence jako lodička, o níž se tu chvíli neví, kam bude oceánem hozena. Tyto trosečníky moderního vlnobití vyvádí sv. Terezie Ježíškova svou malou cestou na pevnou půdu, učíc je ovládati život pokojem.

Neklid je množství, které člověkem smýká sem a tam, pokoj je soustředěnost, upření mysli na středisko, na to, co je nejhlavnější. Po Matce Spasitelově není dnes, koho by tolik lidí a tak uctívalo, jako svatou Terezii Ježíškovu. Její postava jest jasným ukazate-

lem cesty od rozptylování k soustředěnému pokoji. Od svých sester je takto charakterisována: Duše prahnoucí po činnosti, duše plná energie, vznětlivá, duše více smělého bojovníka, než skromně vyčkávající dívčí trpnosti. Byla spíše vábena k sestřám svatého Vincence pečovati o sirotky. A přece se zavírá nadosmrti do karmelské poustevny. Když pak před obláčkou se jí táží, proč vstupuje do Karmelu, prozrazuje svou odpovědí ducha činnosti: „Přišla jsem zachraňovati duše a modliti se za kněze.“ Ale ovoce činného života chtěla dosíci novou cestou. Seřadíme si tu její výroky, z nichž je jasně viděti tuto cestu.

„Pěstovati krásné myšlenky, psáti knihy, psáti životy svatých, to vše nemá tolik ceny, jako když okamžitě poslechnete, jste-li volány. — Nechte rozrušené rozrušenými, vy zůstávejte

v pokoji. — Konejte svědomitě, co je vám uloženo, ale se srdcem nelpícím. — Hle, co jen chce Ježíš od nás: On nepotřebuje našeho díla, ale jediné naši lásku. Nemohu konati skvělé činy. Co na tom? Já, malé dítě, se držím blízko u královského trůnu, miluji za ty, kteří bojují. — Miluji svou matku církev a vím, že nejmenší projev čisté lásky jí více prospěje než všechna ostatní díla dohromady.“ Přidejme pak k tomu ještě rozmrzelé slovo jedné pomocné sestry při pohledu na mimo jdoucí sestru Terezii Ježíškovu: „Podívejme se, jak jde! Ta nemá nikdy naspěch! Kdypak začne pracovati? Není k ničemu“ — a máme obraz dosti úplný o pokoji malých. Že totiž je to život, který neutonul v zevnější činnosti, že je to správné docenění podceňovaného, pokoj duše v zevnějších povinnostech s Bohem

sjednocené a na Boha spoléhající. V každém povolání, v každé činnosti nejdůležitějším pro křesťana zůstane jeho spojení s Bohem, povšechněji řečeno: jeho poměr k Bohu. Co v tom oboru vykoná, je nejhlavnější a podle toho je cena jeho života. Svědomitě vykoná svou zevnější práci, ale nikdy se nestane jejím otrokem tak, aby ho cele pohltila. Pak nastává v duši pokoj, bezstarostnost o výsledky, klid i v nejtěžším obětování a bolu. Pokoj, kterého svět, to jest zevnější shon, dáti nemůže, ale jediný Bůh, v duši milovaný a opatrovaný.

Mluvívá se o banálnosti našeho vnitřního náboženského života. Příčina jest obsažena ve slově knihy Moudrosti: „Schodili jsme cesty neschůdné, moudrosti Páně nepoznali jsme (5, 7)“, a ve slově zkušeného moderního myslitele: „Přes všechny

zdánlivě skvělé výsledky nebudeme míti hlubšího a trvalého vlivu náboženského, dbáme-li příliš světských zásad.“ Banálnost je nízkost pod postavení člověka. Postavení křesťana ve světě jest býti solí země, nikoliv zrnkem v hromadě země. Všechno pozemské je pod jeho stav. Jeho stav vyžaduje především zběhlost v nadpřirozeném, hluboký život a hluboké ponoření v nadpřirozeném. Proto nemůže býti v duši jeho pokoje, dokud není toho ponoření. Nemůže vykonati své poslání, chce-li je uskutečniti banálními prostředky, lidskými a pozemskými. Musíme říci, že všechny shon zevnější, i ten náboženský, je pozemský, neroste-li z kypré, bohaté, žírné půdy nadpřirozeného bohatství, ve vlastní duši pracujícího.

Chceme býti velcí neúnavně vyhledávanými lesklými činy, chceme

býti velcí úmornou činností — a zatím jediná spása je v malosti. Bůh vyvolil slabé, aby zahanbil silné, praví svaté Písmo. Malost v prostředcích světa, malost vůči Bohu, malost, která nikdy nemá dosti svého utíkání se k Bohu, to jest pramen pokoje a to je pokoj malých, jenž převrátí svět. Zapomínáme snadno, že náboženské výsledky koná Bůh a že tedy k dosažení těchto náboženských výsledků musíme splnit podmínky Boží, nikoliv především podmínky lidské moudrosti, odkoukané pracovníkům pro zájmy světa. Boží podmínka pak je vlastně jen jedna: Nade všechno mějte lásku. A v lásce Boží je pokoj duše.

Když první a hlavní starostí našeho života jest milovati celým srdcem Boha, touto láskou proniknouti všechno jednání, tuto lásku na prvním místě v duši a v zevnějším životě pěstovati,

pak nemůže býti duše zmítána beznadějně žádnou bouří. I v největších a nejtěžších starostech vykoná člověk poctivě svou povinnost a při tom neodstrkuje požadavků božské lásky, až bude míti na to kdy; tu užasne, co Bůh vykonal pro dětsky věrnou lásku člověka. Nelze to vše přesně popsati, ale zakusí to každý, jako svatá Terezie Ježíškova, postaví-li do středu svého života své synovství Boží. Bylo kdysi řečeno a hladovci zevnějšího shonu to se zálibou opakují, že musíme v Boha doufati tak, jako bychom sami nedokázali nic a zase sami se při tom tak starati, jako by Boha nebylo. Ve smyslu svatého dětství je druhá část toho slova naprosto nesprávná, protože dítě Božímu nesmí ani na okamžik sejíti s myslí, že pracuje jako dítě Boží, milující Boha; dítě Boží především se musí starati, by bylo zachováno s jed-

nocení lásky s Bohem a v tomto sjednocení pracovati a toto sjednocení považovati za první a hlavní záležitost svého života. Ve zmíněném hesle je nepokoj velikých. Pokoj malých však ví, že při hlubokém sjednocení duše s Bohem, chráněném jako nejhlavnější záležitost životní, zdánlivě nepatrná zevnější práce přinese překvapující účinek. Písmo praví: Milujícím Boha všechno prospívá. Ten nejhlubší smysl mají slova Spasitele světa: „Marie nejlepší stránku vyvolila. Nepečujte úzkostlivě, co budete jísti a čím se budete odívati, neboť Otec váš nebeský ví, čeho potřebujete.“

Pokoj malých je dětinná, pěstovaná láska k Bohu. Láska Boží spasila svět, láska Boží konala a koná divy. Svatý Bernard řekl: Kdo zkusil, jen ten ví, co jest milovati Ježíše. Pokoj malých je cestou k této zkušenosti a jejímu svět uzdravujícímu ovoci.

V.

PŘÍMOST MALÝCH.

Dne 9. července roku 1897 navštívil Terezii Ježíškovu superior Karmelu v Lisieux, chtěje seznati, je-li již na čase udělit nemocné sestře svátostné pomazání. Sestra Marie Ježíšova jí radila, by využila této návštěvy a vyžádala si nějaké výhody, že při takové příležitosti dosáhne, co si bude přát. Ale sestra Terezie Ježíškova hned odpověděla: „To není můj obor.“ Využití příznivých okolností po lidsku, to nebyl obor světice. Svým zanechala na malé cestě jiný obor, ve kterém se dokonale vyznala, příměst malých.

V povaze dětství je příměst. Ale také se mluví o hrozném děcku, pro-

tože tomu zbytku ráje chybí zkušenost, opatrnost a moudrost. Že se tak mluví, je zase smutné dědictví ztraceného ráje. Neboť při prvním hříchu se naučil člověk oklikám od ďábla, vychytralé okliky mu vešly do krve a velmi těžko snáší přímot. Proto se u velkých lidí velmi vyžaduje zkušenost, moudrost a opatrnost, aby se nečinila výtka a nenesly následky přímosti škodlivé.

Svaté dětsví je dědic rajské přímosti a veškerého jejího bohatství. Rajská přímot prvního člověka záležela ve přímém spojení člověka s Bohem, v posuzování všech věcí a záležitostí přímo z nejvyšších, Božích zásad, ve přímém směru k Bohu celým životem a celou činností člověka. Přímot uvědomělého Božího dítěte. Uvědomělé dítěte Boží totiž velmi dobře ví, že je dítětem Boha, jenž ve své moudrosti a

moci nepotřebuje oklik chytrosti. Ví, že veškero dění jest ovládáno Boží moudrostí, která jsouc Pravdou, nezná úskoků. Proto také velmi dobře cítí všechny nebezpečné okliky a nepřímosti vzdalující od přímého směru k Bohu a spravedlnosti, živelně nenávidí všechnu lidskou vychytralost a obojakost.

Toho všeho živoucím výrazem byla svatá Terezie Ježíškova. Neobeznalému v jejím životě dostačí dva charakteristické rysy. Duchovní řečníci, vedeni leckdy také lidskou chytrostí, chtějíce učiniti mohutný dojem na vnímavé posluchačstvo, malují černěji, než by bylo třeba. Tak v Lisieux kázal duchovní cvičení karmelitkám kněz, jenž, chtěje v klášteře snad žijící vlašné duše pohnouti k horlivosti, živě líčil, jak snadno řeholnice i v nejprísnějším klášteře uzavřená se může do-

pustiti těžkého hříchu. Slyšíc to, zbledla sestra Terezie, nemohla spáti ani jísti. Brala vážně a přímo slova řečníkova, nemyslila na vedlejší myšlenky jeho ani na okliky. Proto její duše trnula strachem, že by snad se mohla mýliti i při své největší oddanosti Bohu. — Na sklonku života vypravovala světice, jak ve svém útlém mládí četla knihu, ve které byla chválena správkyňě dívčího pensionátu, že uměla vyhověti na všechny strany. Jedné řekla: máte pravdu — protivně straně řekla zase: nemohu říci, že byste byla v nepravu. Tato obojaká diplomacie se protivila přímosti Terezie — dítěte a odložila knihu se slovy: „Ale to je velmi špatné! Musíme říkati, jen co si myslíme!“ A vypravujíc to, dodala: „Dodnes jsem nezměnila tohoto svého smýšlení a jednám podle toho i s novickami. Je to ovšem pro mne

mnohem obtížnější, ale mou povinností jest býti přímá k duším mně svěřeným, a já jsem.“ Vidíme dosti přímou vzoru a učitelky malých. Hledáme pramen této přímosti, již se nám, postaveným do života plného diplomacie, zdá nemožno následovati, nalézáme jej v prohlášení papeže Pia XI.: „Zalíbilo se Boží dobrotě dáti sestře Terezií bohatství zcela výjimečné dary moudrosti“ (Homilie při kanonizaci sv. Terezie Ježíškovy). Dar moudrosti nahradil vše, co rajská přímota ztratila, když se člověk naučil diplomatickým oklikám a chytrostem. Dal jí dokonalou opatrnost, všestrannou zkušenost a bezpečnou soudnost; tak mohla býti vždy přímá, vedena duchem Boží moudrosti, který má božsky dokonalou opatrnost, zkušenost věčnosti a soudnost Boží vševědčnosti. Ale napřed se musela její duše

zpříma oddati Bohu, naučiti se dokonán svůj život otevřítí jeho výlučnému vlivu. Stala se Boží malou, jak tomu již rozumíme. A Bůh jí dal dar moudrosti, aby byla rajsky přímá k Bohu i k lidem, ke své duši i k duším, které se jí otevřely, aniž by se stala „hrozným děckem“, to jest, aniž by kdy svou přímostí udělala chybu mezi slabými lidmi. Obtíže, které přímost vždy provázejí, se ovšem dostavily také, ale to byly obtíže, jež neškodily; jen vychovávaly hrdinku a konaly tím větší dílo svatosti.

Zdá se, že tím povstávají nepřekonatelné nesnáze pro malé a jejich přímost, když tato přímost je dcerou výjimečného bohatství moudrosti, daru Ducha svatého. Nesnáze se ovšem ukazují, ale nepřekonatelné jsou pouze tomu, kdo je příliš zbabělý nebo příliš pozemsky smýšlející, než aby pochopil božskou a také lidskou velikost

přímosti dítek Božích. Diplomatismus je vůle podváděti. To platí o každém kličkování; ať se mu dá jakékoli jméno, vždy ukazuje nedostatek vědění nebo síly. Přímost prozrazuje vždy odvahu, tedy sílu a jasné vědění. To jest její lidská velikost, třebaže tato velikost se mnohdy stává kamenem úrazu, jako konečně velikost každá. A je-li to přímost jen z lidské síly a lidského poznání plynoucí, musí nutně a často chybiti, pro nedostatek síly a světla. Je-li však opřena o sílu Boží a proniknuta světlem věčnosti, narazí snad, ale neudělá chybu, uškodí snad ve vedlejších zájmech sobě, ale hlavního a velikého dosáhne vždy, tak velikého, jak velikého nedosáhne diplomatismus nikdy. Pramenem pak, zajišťujícím sílu i světlo Boží, je svaté dětství, bezvýhradná oddanost Bohu — Otci lidského tvora.

Kdo pochopil svaté dětství, je přímý k Bohu, nenávidí všechno vychytralé kličkování v náboženském životě. Nevede ho lidská sobeckost, nýbrž Boží vůle. Proto je přímý i k sobě, v jasném světle Boží vůle a Božího ideálu se posuzuje. Dar moudrosti je pak údělem duše, pěstující svaté dětství, tak jako podle Písma údělem, dědičným právem dítkám Božím náležejícím, jest království Boží v životě pozemském i posmrtném — je to část tohoto dědictví. Pak se dosahuje velikých cílů, protože jen Boží moudrost vidí veliké, velikostí věčnosti veliké cíle a má dosti síly dovésti k nim dítko Bohu dětsky oddané. A ve styku s bližním tato přímost dělá největší a nejúčinnější apoštolské duše, protože jen ony imponují.

Naše doba je dobou diplomatického smlouvání, ve všech oborech; potře-

buje této přímosti malých nejvíce, a dokud jí nepochopí, dotud se mnoho sil vyplývá nadarmo. I v tom je svatá Terezie Ježíškova prozřetelností danou světicí moderní doby. Cvičení v této přímosti podle znalosti Božích zásad vychovává přímé malé, kteří svou přímostí se stanou oporou slabých a záchranou duší zmatených dobou, ve které se kolísá a kličkuje všechno.

VI.

VELKORYSOST MALÝCH.

U sv. Matouše praví Spasitel: „Kdo se tedy poníží jako dítko toto, ten jest větší v království nebeském“ (18, 4). To byl vlastní základní kámen svaté Terezie Ježíškové pro budovu svatého dětství. Království nebeské se utváří podle království Božího v duši na zemi. Proto ve svatém dětství na zemi se musí jeviti svým způsobem vedle malosti též velikost, a to velikost v organické souvislosti s malostí. Tak máme další krok na cestě svatého dětství.

Víme, že svatá Terezie Ježíškova nemluvila naplano, že skutečnost byla v její duši při nejmenším taková, jak ji označovala její slova. Velkorysost

své duše prozrazuje slovy: „Můj Miláčku, odpusť mi, jestliže má přání, takřka nekonečná, jsou blouznění. Cítím odvahu křížáků, chtěla bych umírat na bojišti na ochranu církve. — S jakou láskou bych tě, ó Ježíši, nosila na rukou, kdyby tě má slova přivedla na zemi, s jakou láskou bych tě dávala duším (kdybych byla knězem)! — Chtěla bych učit duše . . . Chtěla bych chodit po celém světě, hlásat jméno tvé a v nevěřících krajích stavět tvůj slavný kříž . . . Chtěla bych být misionářem . . . Ach, nad to vše bych chtěla být umučena! To je sen mého dětství, jenž rostl jako já v tiché cele Karmelu.“

Pro naduté moudrostí světa je křesťanství bláznovstvím; bláznovstvím oběti, bláznovstvím ve svých apoštolských myšlenkách, lásce a touhách. Nevidí se, že právě to je velkorysost

pravých a celých křesťanů, naplněných věčností, Božstvím, vidících přes hranice času a prostoru. Kdo utkví v čase a lidskosti, nutně utkví v omezenosti a na malých výsledcích, ne-li na omezenosti. Protože duše svaté Terzie Ježíškovy se ztratila v Božství, nabyla její duše velkorysosti, která se nespokojila žádným omezením. Chtěla hlásati svého Boha všemu světu, snažila se o to všemi prostředky, jež měla v moci. Chtěla býti mučednicí pro zájmy svého Boha a své lásky, proto nechtěla znáti ani nejmenšího kroku zpět před jakoukoli bolestí po celý svůj život. Její velkorysost nebyla jen v myšlenkách, nebyla jen planým vzdycháním; věčnost a božskost svých tužeb se snažila uskutečniti důsledně a soustavně krok za krokem. Nedostačil jí malý výsledek nebo úspěch okamžiku, vědomě usilovala o nejvyšší.

Kořen tohoto smýšlení i jeho účinků je prozrazen jejími slovy:

„Nemohu se udělati větší, nežli jsem, musím se snášeti ve svých nespočetných nedokonalostech, ale musím nalézt cestu. Jsme ve století vynálezů a dnes se již nemusíme namáhati vystupováním po schodech, bohatí mají místo toho svou zdviž. A já bych chtěla zdviž, která mne vynese až k Ježíši. Hledala jsem ve svatých knihách předmět své touhy a četla jsem slova věčné Moudrosti: Kdo jsi maličký, pojď ke mně . . . Ach, nikdy má duše nevnímala slov něžnějších a lahodnějších. Zdviž, která mne pozdvihne až do nebe, jsou tvé ruce, ó Ježíši!“ Svatým dětstvím se vložila do rukou Ježíšových, ponořila se do Božích myšlenek, tužeb a zásad, chtěla konati to, co Bůh chce na zemi míti vykonáno. A to nejsou maličkosti, neboť Boží

plány jsou velkorysost sama. Jejím povoláním byla láska a chtěla dosáhnouti nejzazších hranic lásky, chtěla vykonati největší dílo, jehož je schopna láska k Bohu. Sv. Tomáš Akvinský mluvě o božské ctnosti naděje, pronesl slovo úžasné hloubky: „Od Boha nemá se doufati nic menšího nežli jest on sám.“ To platí o ostatních božských ctnostech, víře i lásce. Víra se nemůže spokojiti malým, láska již nejméně se může spokojiti malým dílem. Protože tedy svaté dětství je výraz největší lásky, vede samo sebou k největším dílům. Ne však na základech lidské ješitné velikosti čili na takových pojmech o velikosti, nýbrž na základě malosti, pokory. Neboť je psáno: Povýšil pokorné. A tak je velkorysost i cesta k ní vyznačena zase třemi slovy: láska, pokora, síla. Láska ohnivá, Boha hodná, pokora dětinně

svatá, Boha jedině důstojná, jsou příprava, které se dostává daru síly od Ducha svatého.

Doba, která neusiluje ze všech sil o výboje, která si zakládá na tom, že zachraňuje a udržuje, co se udržeti dá, je doba bez lásky, protože božská láska, totiž opravdu svatá láska k Bohu, je bezohledně výbojná. Svatá Terezie Ježíškova promluvila kdysi slovo sem patřící: „Každý musíme jednati tak, jako by dokonalost řádu závisela jedině na našem jednání.“ Ta velkorysost jest její duch i za hranicemi zájmů Karmelu; tak velkorysost malých v bojích doby o křesťanskost světa znamená: Každý musí jednati tak, jako by od jeho činnosti záviselo vítězství víry nad světem. Jaké cíle se rýsují na takovém obzoru, jaká odvaha, jaká nesmlouvavá výbojnost!

Dnešek však se zdá ovládán dušemi

velmi opatrnými, protože malomyslnými a chudými na nadšenou velkorysost svaté lásky. Úzkostlivě se přihlíží k okolnostem, vzdychá se na zlé časy a že se nedá nic dělat, že za jiných časů, v jiných okolnostech, na jiných místech, v jiném sdružení lidí mohlo by se vykonati mnoho, ale v této době, proti těmto nepřátelům, za takových okolností? . . . A zapomíná se, že jediné bezohledné výbojnosti, nadšené svatou láskou a naprostým spoleháním na sílu Boží, jíž jsou vlastní divy, je dáno vítězství — a že musí býti okolnosti a nepřátelé stále horší a smělejší proti nám, když vidí naši opatrnost, čili náš nedostatek svaté lásky k vlastní věci. Svatý farář arsský svou výbojnou velkorysostí lásky proměnil nejenom svou farnost, nýbrž i celé okolí. A co vykonala velkorysost mladičké Terezie Ježíškovy v celém světě?

„Pán mi dal milost nebáti se boje, vykonám svou povinnost za každou cenu.“ Ten krásný a všem srozumitelný výraz velkorysosti svaté Terezie Ježíškovy je heslem jejích malých. Úkoly naše nejsou dnes malé ani prostřední ani obyčejné. Kéž by nebylo více velkorysosti u našich nepřátel nežli u nás!

VII.

KŘÍŽ MALÝCH.

Pozornému rozboru se zjeví, že na všechna scestí strhuje člověka bolest, to jest jakýkoliv nedostatek, jemuž člověk chce uniknouti nebo nemůže uniknouti. Proto cílem veškeré výchovy a sebevýchovy vlastně je ovládnouti bolest, aby se bez překážky mohla uplatniti tvůrčí a hybná síla života, radost. Vrcholu života dosáhne, kdo tento úkol provede tak důkladně, že se mu bolest stane zdrojem radosti. Tu nám zazáří symbol sv. Terezie Ježíškovy, kříž zakrytý růžemi, jako by z kříže vyrůstaly růže. Je to skutečně odkaz světice, hlavně z posledních dvou let jejího života.

Zkušeni postavili tyto stupně k vr-

cholkům křesťanského života: odklon od hříchu, pěstování ctností, dary Ducha sv., ovoce Ducha sv., blaženství. Božský Spasitel a Učitel světa vyhlásil osmero blaženství a poznáme snadno, že všech osm vlastně je obsaženo v myšlence: blažen, kdo umí překonati bolest, ona se mu promění v radost. I sv. Pavel prozradil korintským křesťanům: „Budu se velmi rád chlubiti svými slabostmi“ (2. Kor. 12, 9). To slovo vždy prozradí hrdiny křesťanského života. Sv. Terezii Ježíškovu podle slov jejího životopisce vyznačuje nejvíce ze všech svatých tento „úsměv bolesti“.

Podstatného významu jsou dvě otázky: zda světice skutečně trpěla — neboť víme, co všechno člověk dovede nazvati utrpením; zda v utrpení byla skutečně blažena — neboť víme, že mnohý dovede trpěti s klidnou

tváří, ale v utrpení býti blaženým je výsadou vyvolených.

Dostatečnou odpověď na první otázku by nám mohlo dátí jediné svědectví světice: „Má duše poznala mnoho způsobů utrpení . . . Ach, kdyby se objevila muka, která trpím po celý rok, jak byste žasly!“ Víme však více o povaze těchto muk, že to bylo trojí mučednictví zároveň: těla, duše, srdce. Tělo bylo mučeno plicní chorobou s veškerým průvodem této nemoci a zimou, již byla vydána v klášteře na pospas. Mučednictví duše: „V mé duši jako by stála zeď, která se zdvihá až do oblohy, takže nevidím žádné hvězdy.“ Týrána nejhroznějšími pochybnostmi v duši, vidí v duši jen tmu, slyší, jak ta temnota mluví: vše je nadarmo, vše se ti rozbilo, jen jdi dále touto cestou, uvidíš, jak tě všechny naděje zklamou, uvidíš, kam dojdeš.

Dvojímu mučednictví vydána byla světice bez své vůle a přidala třetí z vlastního hrdinného odhodlání. Mučednictví srdce ji stálo přetvořiti lásku rodné sestry v lásku podle předpisů rozjímavé řehole. Doznala: „Pán mi dal píti nejeden kalich z přítomnosti mých sester v klášteře.“ Nelze líčiti toto mučednictví tomu, kdo takovou věc neprožil aspoň na cizí zkušenosti podobné nebo opačné. Ten by také pochopil, co to znamená, že nezasvěcený byl by vůbec nepoznal, že má světice v klášteře rodné sestry, protože ani slůvkem ani posuňkem jim neprojevila větší lásku, nežli ostatním řeholním sestrám, ač ji k nim poutaly svazky krve, tak hluboké a něžné. — Hloubku a bolest toho trojího mučednictví nemohou ovšem vystihnouti stručná slova, jen určitá životní zkušenost a zpytování svědomí vytuší, že

tu byla skutečnost mučednictví. Nejen ve spojení a současnosti této člověka vyčerpávající trojice, nýbrž i v každé její části.

Svůj těžký kříž si světice pokryla růžemi, byla v utrpení skutečně blažena utrpením. Její blaženost nebyla sugescí jakéhosi stoicismu, že utrpení není nic a že ho necítí. Byla křesťanským hrdinstvím, které se usmívá nadpozemským úsměvem, když pozemsky trpí. Napsala o tom: „V mládí jsem trpěla se smutkem. Dnes však v pokoji a radosti vychutnávám i nejtrpčí plody.“ Od mládí k tomuto úsměvu byla pracná cesta namáhavého úsilí, aby se kříž pokryl růžemi. Proto také milost byla tak plodná, že úsměv rtů se stal skutečným úsměvem duše. Kterou cestou se brala tato práce světice pokrývající kříž růžemi?

Trpěla plánovitě, uvědoměle. Umí-

nila si, že nebude smutnou v utrpení, že při jakémkoli doteku bolesti na tento dotek odpoví úsměvem. „S počátku se mi to nedařilo vždycky, ale nyní v tom mám již zběhlost.“ Úsměv v bolesti, růže na kříži, úsměv šťastné duše v utrpení, byly květy nikoli rozumových úvah, nýbrž květy svaté lásky, spojené se svatým dětstvím, se svatou malostí. Malost ji zachránila před vzbouřením nad utrpením, jak činí duše, považující se za zkrácenu ve své velikosti a hodnotě, když trpí. Láska jí ukázala, jak je v utrpení blízká Trpiteli, jenž zaujal celou její duši a celé srdce. I lidská láska dovede v utrpení se usmáti, když trpí pro milovanou bytost. Nejvyšší láska k Nejkrásnějšímu dovede pak tento úsměv učiniti trvalým ve všech případech. Toť vlastně celé tajemství divu kříže pod růžemi, úsměvu

v bolestech u svaté Terezie Ježíškovy.

Div kříže pod růžemi je odkaz svě-
tice pro její malé ve svatém dětství.
Ukazuje cestu k nejvyšším metám
v záležitosti, která nás zaměstnává po
celý život. Kdo nezná bolesti? Čím
lepší duše, tím více trpí. A tím má
právě tolik příležitostí k duchovnímu
vzestupu.

Nepostačí nám totiž zásada: Ne-
hřeš, více není třeba. Tu zásadu ne-
řekl božský Mistr nikde. Řekl však
důrazně: Následuj mne se svým kří-
žem. Náš Mistr dobře věděl, proč řekl:
Vezmi Kříž svůj a následuj mne. Ne-
boť to je cesta nejjistější. Snad by se
mnohé duši spíše líbilo, kdyby slyšela:
Vezmi mnoho dobrých skutků . . .
vezmi útěk před hříchem . . . vezmi
odloučenost . . . atd. Avšak Moudrost
řekla jinak a ukázala jinou cestu ke
svaté lásce a ke svatému štěstí. A zna-

jíc člověka, postavila každého na tuto cestu bez jeho vůle.

Dvou věcí je třeba, aby se nám na této cestě kříž pokryl růžemi rozkvětu královny ctností, lásky, a tím aby se nám stal rukou milující a milovaného Boha, vyzdvihující vždy výše. Předně je třeba, bychom byli malí. Člověk v utrpení tak rád se dělá velikým. Tak rád klade veliký smutek do tváře, když vypravuje o velikosti svého utrpení, nemůže nalézt dosti slov, ani dosti velikých, aby vyjádřil, jaká muka mu působí osud. Dítko ducha svatého Terezie Ježíškovy však musí býti malé. Dítětem, které v milované ruce a na milovaném srdci je bolestí vychováváno k největší rodové hodnotě.

Potom je třeba lásky. Vlastně přitom, neboť bez lásky se nelze státi malým, když sebeláska sní o velikosti.

Kdo se dostane tak daleko, by mohl

se světicí z Lisieux říci v moři bolesti:
„Vše zpívá v mé duši jako v duši sv.
Cecilie?“ Každý však se může dostat
aspoň tam, aby nerozvířil bouři nářku
v duši i ven při utrpení, aby se učil
mysleti: Dítě malé má bolest, ale ví,
že trpí ve tvé náruči, Milovaný Ukři-
žovaný. Tak i kříž malých duší ve ško-
le sv. Terezie Ježíškovy se bude zne-
náhla pokrývati růžemi vždy krásněj-
šími a milost povede dále.

VIII.

O BAVY MALÝCH.

Čím více uvažujeme o svatém dětství, tím více vidíme jeho podivuhodnou promyšlenost. Řeklo by se, že z něho mluví zkušenost duše sto let stojící v duchovním boji, ne duše dvacetileté dívky. Několika hesly jsou obsaženy i velké obrysy a cíle křesťanského života, i jeho nejmenší důležité podrobnosti. Nejvíce to bude patrné, když nyní budeme mysliti na obavy malých.

Obavy jsou denním chlebem duše myslící a bojující. Obavy jsou cestou, po které odchází chuť k boji a radost, jsou cestou, po které přichází bolest a porážky a nečinnost. Kdo jest jen poněkud zkušený v duchovním živo-

tě, ví dobře, že obavy jsou doslova denním pokrmem, při každé vážné a svaté myšlence se vnucujícím duši. Kolik vzletu zmařily obavy, kolik smutných chvil nám již způsobily! Různě sebe a jiné těšíváme. Ale na cestě svatého dětství není třeba těšení, protože tam obavy zmizují. Malí ve smyslu svatého dětství obav neznají. To je nejvýnosnější část cesty svatého dětství.

Bojíme se své slabosti, že nás zastihnou okolnosti, které budou nad naše síly a strhnou nás na scestí. Dějiny lidstva, zvláště dějiny náboženství nám tu poskytují zajímavý pohled. Člověk se zpronevěřil Bohu a odtrhl se od Boha spoléháním na svou sílu. Čím více se pak vzdaloval od Boha, tím více rostl jeho strach, až tento strach se vžil do krve lidstvu a stal se strachem pokryteckým. Kdyby-

chom si pozorně rozebrali obavy ze své slabosti, zděsili bychom se. Naše obavy tohoto druhu mohou totiž míti jen takové důvody: Bůh mi nepomůže, protože nestojím o dostatečnou míru jeho pomoci; Bůh mi nepomůže, protože nechce. V duši skutečně ty obavy jsou, třebaže si jich duše není v jejích důsledcích vědoma; jsou i duše, které se jimi netají, skrývajíce se ovšem zase za svou slabost. Řeknou: moje slabost je tak veliká, že mi nedovolí namáhati se dostatečně; moje slabost je taková, že Bůh se ode mne s ošklivostí odvrátí.

Svatá Terezie Ježíškova měla jiné myšlenky, když myslila na svou lidskou slabost. „Vzpomínka na mé slabosti a chyby mne pokořuje, učí mne nespoléhati se na vlastní sílu, jež není, leč slabostí, ale ještě více mi vypravuje o milosrdenství a lásce. Mám důvěru

v Ježíše, vypravuji mu podrobně své nevěrnosti, směle se domnívají, že tak nabudu tím větší moci nad jeho srdcem a tím více že přivábím k sobě lásku toho, jenž nepřišel volati spravedlivé, nýbrž hříšníky . . . Již dávno jsem přesvědčena, že Pán je něžnější nežli matka — a já znám dokonale mateřské srdce. — Víím, že matka je vždy ochotna odpouštět. Položím se do náruče Ježíšovy a tam naleznu vše, co jsem ztratila, a mnohem více . . .“ Duši vyučené v takové škole nemůže žádná obava působiti skleslost. Duši dobře chápající toto učení nemůže se bázeň ani přiblížiti.

Bojíme se velikosti svého Boha. I v tom je mnoho neupřímnosti. Vždyť vííme, že tento nadevše dokonalý Bůh s úsilím, jež lze nazvati jen božským, se nám chce přiblížiti, svou velikost zdůrazňuje jenom tam, kde mu ji člo-

věk upírá. Jaksi z donucení tak činí. Ale vlastní jeho snaha je sblížit se s duší lidskou a s celým životem člověka. Kdybychom neměli jiného důkazu, zázračné tajemství Vtělení bude o tom mluvit na věky řečí všem dobré vůle pochopitelnou. Člověk se stal Bohu cizí a proto se bojí velikosti Boží. Apoštol Jan (I. 4, 18) naznačuje, co svatá Terezie Ježíškova dala svým malým jako lék proti obavám před Boží velikostí: „V lásce není strachu, nýbrž dokonalá láska ven vyhání bázeň.“

„Ježíše uráží a jeho srdce zraňuje nedostatek důvěry . . . Ani smrtelný hřích by mne nezbavil mé důvěry. Vím, že kdybych měla na svědomí všechny hříchy, které mohou býti spáchány, nic bych neztratila ze své důvěry. Se srdcem zdrceným lítostí bych se šla vrhnouti do náruče svého

Spasitele. Vím, že má rád vracející se zbloudilé dítě. Slyšela jsem to od Marie Magdalské, od cizoložné ženy, od Samaritky. Ne, nic mne neodstraší, protože vím, proč se držím jeho lásky a jeho milosrdenství. Vím, že celé toto množství hříchů by se rozplynulo v okamžiku jako kapka vody puštěná do sálající výhně . . . Ó Ježíši, dovol mi říci, že tvá láska šla až k šílenství . . . Jak by se mé srdce před tímto šílenstvím mohlo zdržeti a neletěti k tobě? Jak by má důvěra mohla mít meze? Ó Ježíši, věřím, že, kdybys našel duši ještě slabší nežli moje, s radostí bys ji zahrnul ještě většími dary, kdyby se v naprosté důvěře odevzdala tvému milosrdenství.“

Bojíme se toho, co souborným jménem nazýváme „nepřáteli“, ať jsou živí nebo neživí, ale zato obyčejně tím hroznější. Víme, jak tyto obavy

dovedou přivést člověka nejenom do
trudnomyslné netečnosti, nýbrž i ke
skutečnému zrazení víry. Třebaže
jsme nepřáteli obklopeni všude a
v každé době svého života, přece
i tyto obavy zmizí u duší malých ve
smyslu svatého dětství. Svatá Terezie
píše: „Ach, jsem jen ubohý ptáček,
pokrytý sotva chmýřím, nejsem orel,
mám toliko jeho oči a jeho srdce. Co
ze mne bude? Zemru bolem, vidouc
se tak bezmocnou? Ah ne! Nebudu se
trápiti. S odvážnou odevzdaností tu
zůstanu, až do smrti upírajíc zrak na
své božské Slunce. Nic mne neodstra-
ší, ani víchř ani liják, a jestliže veliké
mraky mi zakryjí mé Slunce Lásky,
v té chvíli se má důvěra vystupňuje
k největší síle. Nehnu se se svého
místa, vědouc, že za těmito ponurý-
mi mraky stále září moje sladké Slun-
ce. Věřím, že chce viděti, co dovede

moje naděje a důvěra. Nyní se mi zdá, že nemohu již více snést, ale nebojím se, protože můj dobrý Bůh mi dá tolik odvahy, kolik mám utrpení.“

Bojíme se smrti a všeho, co ji provází. Hle, jak smýšlela naše světice: „Nemám nejmenšího strachu před posledními boji, ani před bolestmi nemoci, byť by byly sebe větší. Dobrý Bůh mi vždy pomáhal, chránil mne a nejněžnější ruka jeho mne vedla od útlého mládí . . . spoléhám naň. I kdyby utrpení dosáhlo nejzazších mezí, vím jistě, že mne nikdy neopustí.“

Pozornému rozjímání se ukáže hloubka důvěry z lásky a radostná cesta života malých. A jaký vítězně plodný život by se rozvinul!

IX.

MALÍ A LIDÉ.

U proroka Jeremiáše je napsáno: „Kletý člověk, který spoléhá na člověka“ (17, 5). To je snad jediné heslo, které přítomnost má ze svatého Písma. Proto do doby triumfujícího sobectví a tedy vzájemné nedůvěry musí zářiti příklad nejmodernější světice v jejím poměru k lidem. Tato složka jejího života je nejenom nesmírně důležitá, jest i nesmírně milá a nejnápadnějším zrcadlem její duše. V ní se každému pochopitelně odráží její svaté duchovní dětství a malost Božího dítky.

Duchovní matka svaté Terezie Ježíškovy, svatá Terezie Avilská, byla učelivá žačka nauky svatého Tomáše Akvinského v zásadách duchov-

ního života. Celý řád karmelský po své veliké reformátorce byl proniknut tímto duchem ve svých vynikajících zástupcích; ten duch jest i u svaté Terezie Ježíškovy právě v nauce o poměru duchovním dětstvím malých k lidem. Svatý Tomáš Akvinský probírá 32 hlavní otázky o poměru k bližnímu v křesťanské lásce. Na všechny otázky odpovídá podle stále se opakujícího rozlišování v každém člověku jeho stránky lidské a stránky božské; k tomu pak jen přidává zásadu, že láska je snaha druhému prospěti. Svátá Terezie Ježíškova napsala mnoho o svém poměru k lidem, ale všechny její výroky nejsou leč důsledky, nebo i výslovné jmenování a uplatňování zásad andělského Učitele.

Čtěte na příklad: „Nyní chápu, že pravá láska záleží ve snášení nedostatků bližního, že se nepozastavuje nad

jeho chybami, vzdělává se i jeho nejmenším ctnostným úkonem . . . Když chci ve svém srdci zvětšiti lásku k bližnímu a nepřítel mi staví před oči jeho chyby, usilovně hledám, co je na něm dobrého.“ To jest ono dělení, na lidské a božské. Naše vlastní pozemská stránka se až příliš dobře stará, bychom viděli lidskosti, ale láska hledá božské. U naší světice toto dělení plynulo právě z jejího duchovního dětství. Lidské dítě má každého rádo, dokud mu neublíží; i tomu, jenž ublíží, dovede nejsnáze ublížení zapomenouti. Přirozeným sklonem je srdce táhne ke každému člověku, protože je člověkem. Světice z Lisieux, protože se vypěstovala v dokonalé dítě nebeského Otce, uměla v každém člověku hledati něco božského, co jej činí příslušníkem její rodiny. Hledala obraz Boží, hledala dobrou vůli, hle-

dala, co ten člověk koná Bohu milého, a když viděla jen málo, připomínala si společnou vlast na věčnosti, kde bude dokonalá bratrská láska všech. Proto se dovedla tak modliti i za zlosyna k smrti odsouzeného. Byla dítě nebeského Otce, byla „malá“ a proto neměla zájmů duší „velkých“, to jest sobeckých. Dovedla snadno překonati všechny nástrahy „velikosti“, protože ty nástrahy vycházejí z pozemských starostí a obav. Těch však Boží malí nemají. Jim první myšlenkou, první záležitostí jest Boží dítě a v Otcově náručí. Podle toho posuzují a rozlišují všechny záležitosti života.

V životě světice z Lisieux vidíme zřetelně cestu a postup práce lásky k lidem, opět úplně ve smyslu nauky sv. Tomáše Akvinského. Láska je snaha prospěti. Prospěti lze trojím způso-

bem. Nejmenší stupeň snahy prospěti je snaha neškoditi ani srdci ani duši ani tělu. Stupeň nejnižší, ale má-li býti důsledně proveden, vyžaduje veliké jemnosti duše a citu. Jaké oběti přinášela naše světice, aby „nezahanbila sestry, aby nezarmoutila sestry“! V prvním roce jejího pobytu v Karmelu byl pro ni v jídelně připraven tak zvaný cidr, jablečné víno, které je v Normandii považováno za posilující nápoj. Její sousedka u stolu však trpěla chorobnou žízní a majíc totéž dovolení a svůj nápoj v jedné větší láhvi společně s Terezií, vypila sama všecken cidr. A Terezie se neodvážila prositi ani o trochu vody, trpěla žízeň, „aby nezahanbila nemocnou sestru“. Svým novickám kladla důrazně na srdce, by nechodily do společného, stanovami předepsaného zotavení, s úmyslem potěšiti se, nýbrž s vý-

slovným přáním potěšiti druhé a druhým způsobiti radost. Hrdinstvím nejvyšším na tomto stupni jest období, kdy byla Terezie pomocnicí sestry vrátné. S touto sestrou bylo velmi těžko vycházeti. Ale Terezie jí ani jednou nezarmoutila, takže po její smrti řekla tato sestra: „Byl to anděl. A abyste věděly, já byla jejím miláčkem!“ – Až tam uměla jíti světice ve své snaze nikoho nezarmoutiti a jen těšiti.

Vyšší stupeň lásky k bližnímu je prokazovati kladné dobro bližnímu, prokazovati dobrodiní nejrůznějších způsobů. V té věci bylo oblíbeným heslem světice slovo božského Mistra: „Kdo chce vzíti sukni tvou, tomu zanechej i plášť, a přinutí-li tě někdo na míli jednu, jdi s ním dvě“ (Mat. 5, 40). Její výklad je takový: „Nedostačí mi vyhověti každému, kdo mne o ně-

co žádá. Snažím se vytušiti jeho přání, ukazovati, že mám radost, když mohu někomu vyhověti. Neboť náš božský Mistr pravil: Nevyhýbejte se tomu, kdo si chce od vás vypůjčiti.“ I to plyne z malosti. Vždyť o jednorozemém Synu Božím je napsáno jeho vlastní slovo: „Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž, aby sloužil“ (Mat. 20, 28). Tak nebeský Otec i Syn jeho prokazují dobro každému a ve všem. Dítka zcela odevzdané nebeskému Otci a v jeho náruči stulené celým svým životem, nemůže než cítiti nutkání napodobiti Otce a jednati jako on při každé příležitosti.

Svatý Tomáš Akvinský II.-II. 26, 5 praví, že člověk křesťanskou láskou k bližnímu má duši bližního více milovati, nežli své vlastní tělo, protože společná blaženost v nebi je více nežli blaho našeho těla. To je vrchol lásky

k bližnímu: v duchu křesťanské lásky sloužiti bližnímu. Nejenom mu sem tam posloužiti, nýbrž tuto bezplatnou službu považovati za svůj životní úkol. Dvě složky tvoří tuto svatou službu. Vlastní nenáročnost a ochota vždy posloužiti i za cenu vlastního pohodlí, i za cenu obětí citelných. Svatá Terezie Ježíškova pravila: „Nikdy se nebudu ukazovati náročnou, by nikdo nemohl přijíti na myšlenku, že, když posloužím druhým, čekám za to vzájemnou službu . . . Dávám všechno: své nejosobnější a nejvlastnější myšlenky, svůj rozum i své srdce, každý může všechno mé považovati za své, nikomu neřeknu, že na to nemá práva.“ Jediný její zájem, kterého by nedala nikomu, byla její malost, její spočívání na srdci Božím; vše ostatní nemělo ceny. Proto sloužila a síla ve sloužení byla právě sva-

tá malost jejího duchovního dětství.

Kdysi se mluvilo o plnomocných odpustcích a sestra Terezie Ježíškova s úsměvem pravila: „Je nejhlavnější plnomocný odpustek, kterého může každý získávati bez obyčejných podmínek. To je láska. Neboť o lásce je psáno: Láska přikrývá množství hříchů“ (Přísl. 10, 12). Tak budou malí svaté Terezie Ježíškovy přispívati k pokání světa, tak se stanou spoluvykupitelskými dušemi, budou-li za příkladem své vůdkyně pěstovati lásku, které je tak žalostně málo.

X.

TAJEMSTVÍ MALÝCH.

Papež Pius X. nazval svatou Terezii Ježíškovu největší sveticí přítomnosti. Když ze všech nejvýše vystoupila, ze všech duší přítomnosti nejlépe pochopila cestu vzestupu duše k dokonalému křesťanskému životu. To pochopení je tajemství její svatosti a pochopení jejího tajemství musí nejvíce zajímati její malé. Závěrem se tedy pokusíme naznačiti toto tajemství, jež zároveň je světlem pro vše dosud řečené.

V theologii je obecně uznaná zásada, že milost Boží nezasahuje rušivě do lidské přirozenosti, nýbrž ji zdokonaluje. Sv. Tomáš Akvinský II.-II. III, 3 píše: „Je paterý účinek milosti

v nás. Nejprve uzdravuje duši; pak působí, že duše chce dobro; třetí účinek je, že duše úspěšně uskutečňuje dobro chtěné; čtvrtý, že v dobrém setrvává; pátý, že dosáhne věčné slávy.“ O svaté Terezii Ježíškově napsal kdosi: „Její život a její způsoby činí dojem věci tak jednoduché, snadné, že všechny výsledky milosti v ní se zdají jen rozvinutím její přirozené bytosti.“ Velmi správně je to poznamenáno a nauka sv. Tomáše je důvodem i vysvětlením této záhady.

Když nám duch Boží slovy Spasitelovými praví: „Budte dokonalí, jako váš nebeský Otec je dokonalý,“ musíme při tom mysliti na první stránku Písma, kde je napsáno: „Učiňme člověka podle své podoby.“ Bůh stvořil člověka hlavně s tím úmyslem, aby svým ušlechtilým úsilím a s Boží pomocí se co nejvíce přiblížil kráse a do-

konalosti Boží bytosti. Všechnu přirozenou výbavu člověka stvořil Bůh podle toho svého přání. Přirozená výbava lidské bytosti jest úplná, aby její pomocí mohl člověk dosáhnouti hlavního cíle svého života. Kdyby tato výbava byla zůstala nedotčena zkázou hříchu, nebylo třeba jiného, než aby Bůh svou milostí člověka postavil na vyšší úroveň, na půdu, na které stojí Bůh sám, a aby ho svou milostí podporoval ve snahách přirozené výbavy člověka takto povýšené. Protože však hřích způsobil v přirozené výbavě člověka rány, totiž menší odolnost tolikerým překážkám, musí býti Bůh člověku nejprve milosrdným Samaritánem a pak teprve může konati, co by byl konal i před hříchem. Proto sv. Tomáš nejprve mluví o léčivé činnosti milosti a pak o činnosti podporující, udržující na cestě k cíli a

k němu přivádějící. Ale milost nedává nové přirozenosti, kterou by pozdvihla na božskou půdu, nýbrž jen uzdravuje. Tedy přirozená výbava člověka se všemi svými schopnostmi jest úplná, aby po svém uzdravení milostí a držena na výši milostí mohla přivésti každého člověka ke svatosti. Proto také to není jakési nemožné snění, když svatá Terezie Ježíškova pravila, že na její cestě jsou jen praobyčejné věci, a že její malí mohou vykonávati vše, co ona koná. Ukazuje se nám, že jsme na dobré cestě, tušíce zde vlastní ohnisko jejích myšlenek o cestě k Bohu, o malé cestě ke svatosti. Ke svatosti, to jest k dokonalému křesťanskému životu, se nejde něčím, co není dáno každému, co se jen vyvoleným přidá, jako skutečný přídavek výbavy jejich bytosti. Kdo s milostí pracuje a s milostí Boží spojena

udrží všechny svoje díla, všemi jde výše k dokonalosti křesťanského života. Žádná část přirozené výbavy lidské bytosti, uzdravena a spojena s milostí, není překážkou na cestě k dokonalosti, každá v tomto spojení je bohatým zdrojem ctnostných úkonů a ctností, tedy dokonalosti křesťanského života.

Přirozená výbava lidské bytosti jest úplná a proto není jednoduchá. Ale ve své složitosti není bez ladu. Je velmi přesně uspořádána, soustředně k lásce. Tato soustřednost je tak přesně Tvůrcem provedena, že není-li v činnosti láska, člověk je prostě neschopen práce i té nejpozemštější. Mimochodem tu můžeme žasnouti nad moudrostí Tvůrce lidské bytosti, když vložil do duše člověka, či do jeho srdce věc tak záludnou, která působí tolik zla, totiž sebelásku; sebe-

láska je nikdy neselhávající reserva, jež udržuje člověka v činnosti i tehdy, když láska k věci mimo člověka je v srdci mrtva. Ať koná člověk cokoli, musí to konati s láskou, třebaže si té lásky ani není vědom. Bez lásky, nebo v nejhorším případě aspoň bez sebe-lásky, by mu v každém smyslu visely ruce bezvládně v nečinnosti. Proto i ve všech zcela pozemských záležitostech pro úspěšnou činnost platí slovo Písma: Nadevše mějte lásku, neboť ona působí dokonalost.

To slovo však bylo řečeno pro křesťanský život. A potvrzuje se jím, že i život a pohyb člověka k cíli podobnosti s Boží svatostí je stejně vybudován, soustředěn k božské ctnosti lásky. Theologie praví, že láska k Bohu je královnou a duší všech nadpřirozených ctností, že v ní jsou obsaženy všechny ctnosti; čím je láska do-

konalejší, tím jsou všechny ctnosti dokonalejší, bez lásky k Bohu jsou všechny ctnosti mrtvy. Dále praví, že nadpřirozené ctnosti jsou tak přizpůsobeny ctnostem přirozeným, že se od nich liší jedině svým nadpřirozeným původem a prací v oblastech nadpřirozena. Vidíme tedy v křesťanském životě přesně týž obraz, jaký se jeví v přirozeném životě. Láska k Bohu jest ohnisko a ona sama dostačí za hybnou sílu ke svatosti, k dokonalému křesťanskému životu.

Otvíráme oči, když čteme toto vyznání svaté Terezie Ježíškovy: „Ó Ježíši, moje lásko, konečně jsem našla své povolání! Mým povoláním je láska! Ano, našla jsem své místo v lůně církve, a ty, můj Bože, dal jsi mi toto místo v srdci mé matky církve: budu láskou. Tak budu vše, tak se uskuteční můj sen!“ Taková a podobná slova

nerozumějící vykládají svaté Terezií za unylou a nic nepovídající sladkost — a zatím je v nich moudrost nejhlubšího učence v Božích vědách. Můžeme jim také rozuměti. A pak jsme pronikli k tajemství celé „malé cesty“ ke křesťanské dokonalosti. V živém spojení s láskou k Bohu udržovati vše, co konáme v pozemském povolání. Nelze si mysliti dokonalejšího a pronikavějšího zjednodušení křesťanského života, nelze si mysliti cesty přístupnější prostě všem a každému.

Tu je vrchol geniality sv. Terezie Ježíškovy. Pronikla až do nejhlubších smyslů Boží moudrosti o povolání člověka, pokud jsou lidskému duchu přístupny. Všechny složky svatého dětství touto základní myšlenkou pozbývají své zdánlivé složitosti, všechny zdánlivé nepochopitelnosti se stávají jasnými, všechny nedosažitel-

nosti se stávají dosažitelnými. A dosáhne jich, kdo ve svém životě zkusí uskutečnit toto prozrazené tajemství.

OBSAH :

	Strana
I. Cesta malých	5
II. Modlitba malých	15
III. Svatá všednost malých . .	27
IV. Pokoj malých	37
V. Přímost malých	45
VI. Velkorysost malých . . .	54
VII. Kříž malých	62
VIII. Obavy malých	71
IX. Malí a lidé	79
X. Tajemství malých	88

OBRÁZKY, MEDAILKY, ŠPENDLÍKY A OBRAZY SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY v různé velikosti.

TEREZIČKA V PENSIONÁTĚ SESTER BENEDIKTINEK. Ilustrováno. Cena Kč 7.—

SVATÉ DĚTSTVÍ. Vhodný dárek k vánocům. Právě vyšlo.

LISBETKA. Rozkošná povídka anglické katolické spisovatelky Mary T. Waggamanové ze života amerických dětí. Hodí se zvláště pro dívky, připravující se k prvnímu sv. přijímání. Pohaví a poučí i jejich rodiče, učitele a vychovatele. Výborný příspěvek pro katolické školní a spolkové knihovny. Cena Kč 12.—

UMĚLECKÉ POHLEDNICE UKŘIŽOVANÉHO V LIMPIAS^o
po 1 Kč.

VKUSNÉ BAREVNÉ OBRÁZKY HLAVY UKŘIŽOVANÉHO V LIMPIAS. Cena 40 hal.

ŽIVOT SV. JUDY TADEÁŠE, VELIKÉHO POMOCNÍKA v těžkých záležitostech. Cena Kč 1.—

MILOSTNÉ PRAŽSKÉ JEZULÁTKO, dílko dlouho u nás postrádané, s ilustracemi. Cena Kč 6.—

VKUSNÉ NÁLEPKY MILOSTNÉHO PRAŽSKÉHO JEZULÁTKA. Barevné 100 kusů Kč 5.—. Zlaté 100 kusů Kč 10.—.

NOVÉNA K BLAHOŠLAVENÉ ANEŽCE ČESKÉ. Cena Kč 3.—

BOŽSKÉ SRDCE PÁNĚ. Umělecký obraz českého mistra prof. Em. Dítěte. (60 × 40.) Cena Kč 30.—

DŮVĚRNÁ NOVÉNA K NEJSVĚT. SRDCI PÁNĚ. Cena 20 hal.

MODLITBA K PANNĚ MARIÍ, dobré Matce. Cena 8 hal.

ODPUSTKOVÁ MODLITBA ZA DUŠE V OČISTCI. Cena 8 hal.

SERIE 12 UMĚLECKÝCH POHLEDNIC ZE ŽIVOTA SV. FRANTIŠKA SERAFÍNSKÉHO a jiné. Cena Kč 6.—

ŽIVOT SV. MARKETY ALACOQUE, podle nejnovějších pramenů zpracovaný s ilustracemi. Cena Kč 10.—